

Leninova dediščina: prvih 100 let

Lenin: The Heritage We (Don't) Renounce

ur. Hjalmar Jorge Joffre-Eichhorn

in Patrick Anderson

Quebec: Daraja Press in KickAss Books, 2024



Leto 2024 je bilo zelo turbulentno. Politični, ideološki, družbeni in kulturni boji so bili izjemno intenzivni, nadaljevali so se imperialistične vojne in bogate nje najbogatejših. Je pa bilo leto 2024 tudi leto zelo pomembne obletnice, čeprav so jo mnogi želeli pozabiti ali vsaj zamolčati – 100. obletnice smrti Vladimirja Iljiča Uljanova – Lenina, marksističnega teoretika in politika, vodje oktobrske revolucije, ki je spremenila svet in zaznamovala 20. stoletje.

Skupina raziskovalcev, aktivistov in umetnikov se je lotila dragocenega projekta refleksij in ocene pomena Lenina ter njegove dediščine za današnjo levo in revolucionarno politiko. Hjalmar Jorge Joffre-Eichhorn in Patrick Anderson sta uredila zbornik z naslovom *Lenin: The Heritage We (Don't) Renounce* (*Dediščina, ki se ji (ne) odpovedujemo*), ki parafrazira Leninov članek iz leta 1897 z naslovom *О каком наследстве мы отказываемся* (*Dediščina, ki se ji odpovedujemo*). Zbornik je poseben, saj združuje 104 besedila o Leninu, pomenu Leninove politike med oktobrsko revolucijo in tudi po njej, medtem ko različni avtorji razmišljajo o svojih prvih srečanjih z Leninovo teorijo, recepciji Leninove teorije in politike v različnih državah ter celinah, zgodovinski in politični pomembnosti Leninove politike ter specifičnih ideoloških in teoretskih spremembah, ki so se zgodile od konca hladne vojne, medtem ko Leninova zapuščina izginja. Ker obstaja veliko poglavij, bi bilo nemogoče smiselno na kratko predstaviti vsakega posebej. Nekaj člankov, ki so avtorju te recenzije izstopali, bo omenjenih spodaj.

Poglavje Matta Huberja z naslovom *Ecological Leninism and Proletarian Agency* (*Ekološki leninizem in proletarsko agentstvo*) je specifičen odsev starega marksističnega vprašanja revolucionarnega subjekta sredi ekološke katastrofe, v kateri živimo. V poglavju na podlagi statističnih podatkov o zatonu agrarnih skupnosti in deleža kmetov na svetu trdi, da je svet, v katerem živimo, zelo drugačen od tistega, v katerem je živel Lenin, ki je živel in deloval v pretežno kmečki Rusiji.

Nadaljuje z (upravičeno) kritiko različnih nevladnih organizacij ali aktivistov, ki živijo v zaprtih mehurčkih in predlagajo ideje o potrebi po spremembi sistema, vendar so običajno omejeni na »moralno čistost svojega zagovarjanja 'globalnega juga' (precej široka abstrakcija) ali 'marginalizirane skupnosti'« (208). Tako samoomejeni aktivizem onkraj množične politike nikoli ne more prinesiti prave družbene in gospodarske spremembe. Sledeč Leninovi ideji, da mora socialistična politika temeljiti ne na tisočih, ampak na milijonih in desetinah milijonov, Huber trdi, da je edina možnost za preprečitev najhujšega scenarija vključitev v množično proletarsko politiko proti kapitalu in kapitalizmu, hkrati pa priznava, da se je razredna sestava proletariata v zadnjem stoletju močno spremenila.

Alain Badiou v poglavju *Lenin and Mao (Lenin in Mao)* opozarja na nekoliko podobno usodo Lenineve in Maove zapuščine po njuni smrti. Trdi, da Lenina vizija revolucije nikoli ni bila izključno negativna, ki bi temeljila na uničenju kapitalizma in zasebne lastnine, temveč na podružbljanju proizvodnih sredstev prek sovjetov. V zadnjem besedilu pred smrtjo je Lenin ostro napadel birokratsko naravo novega režima in države, pri čemer nikoli ni trdil, da je revolucija dosegla končno zmago. Nato Leninova razmišljanja primerja z Maovim razmišljanjem, ki je bil kljub nacionalizaciji proizvodnih sredstev in močni zlitosti med državo in partijo še vedno skeptičen glede končnega izida revolucije. Po poskusih nadaljnjega potiskanja revolucije je Maova smrt simbolizirala konec revolucionarnega obdobja in začetek kapitalistične obnove, ki jo je vodil Deng Xiaoping. To vodi Badiouja do trditve, da »obstaja formalizem zmage, ki mu ni treba zaupati. Njegovo resničnost je veliko težje konstruirati in potrditi, ker temelji na učinkovitem preoblikovanju celotnega družbenega sistema«, saj so lahko odločilna merila za vrednotenje izida samo »množice same, ki morajo biti sposobne izkusiti in definirati zmago« (21).

Jacques Pauwels prinaša izjemno zanimivo kratko primerjavo Lenina in Churchilla, kjer lucidno ubesedi velike probleme z razumevanjem Churchilla kot prvaka demokracije, medtem ko se Lenina redno prikazuje kot diktatorja. Lenin je namreč prišel na oblast leta 1917 po revoluciji, ki so jo podprle množice, ker so Lenin in boljševiki obljubljali: konec vojne in radikalne socialno-ekonomske reforme, med njimi nujno agrarno reformo. Oboje so boljševiki in Lenin uveljavili kmalu po revoluciji. Po drugi strani pa so Churchill in zahodni zavezniki podpisali belo gardo in protirevolucionarno gibanje, da bi obdržali Rusijo v imperalistični vojni v Evropi. Poleg tega je novi režim v Rusiji, ki se je kmalu transformiral v Sovjetsko zvezo, uvedel številne socialne reforme (brezplačno šolstvo, zdravstvo, legalizacijo ločitev in splava, pokojnine itd.), ki pa v Veliki Britaniji niso bile implementirane, saj so jim britanski vladajoči politični in ekonomski razredi ostro nasprotovali. Churchill je močno sovražil stavke delavskih gibanj po koncu prve svetovne vojne, hkrati pa podpiral vzpon fašizma in Mussolinija v

Italiji. Med drugo svetovno vojno je Churchill, ko je bil premier, obljubljal velike socialne in gospodarske reforme, a je ljudstvo namesto njega izvolilo Attleeja, ki je v Veliki Britaniji res uveljavil oblikovanje države blaginje. Ko pogledamo vprašanje kolonializma in imperializma, je jasno, da je bil Churchill rasistični evropocentrični politik, ki je sovražil ljudi z drugih celin in si je prizadeval, da bi britanski imperij s svojimi kolonijami ostal nedotaknjen, medtem ko je Lenin pisal in deloval proti kolonializmu in imperializmu. To vodi avtorja do zaključka, da je »očitno absurd zahodnega mainstream zgodovinopisja, da Lenina obsojajo kot grdega diktatorja, medtem ko Churchilla hvalijo kot enega največjih demokratov v novejši zgodovini« (158).

Zbornik *Lenin: The Heritage We (Don't) Renounce* je in bo ostala pomembna knjiga, saj združuje spoznanja in razmišljanja številnih svetovno znanih, pa tudi bolj anonimnih raziskovalcev, umetnikov, aktivistov, kolektivov. Zelo pomemben element zbornika je neevrocentrična in nezahodnocentrična perspektiva, saj temelji tudi na sodelovanju avtorjev z vsega sveta, medtem ko se oblika izražanja spreminja od klasičnih znanstvenih besedil do pesmi in pravih literarnih mojstrov, čeprav bi lahko z nekoliko boljšo strukturo poglavij vsebina zbornika postala še jasnejša. Zaradi izvirnosti in obsežnosti zbornika bo celotna knjiga služila kot zelo pomembna orientacijska točka v zgodovini politične misli v prihodnjih desetletjih, predvsem v premišljanju dediščine Leninove teoretične in politične prakse in s tem ustvarjanja možnosti za razmišljanje in delovanje za drugačen svet onkraj kapitalizma.